

Cauza C-641/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

30 august 2019

Instanța de trimitere:

Amtsgericht Hamburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

23 august 2019

Reclamantă:

EU

Pârâtă:

PE Digital GmbH

Obiectul litigiului principal

Contractul de intermediere de parteneri online – Directiva 2011/83 – Articolul 14 alineatul (3) și articolul 2 punctul 11 – Obligațiile consumatorului în cazul retragerii – Serviciul total compus din mai multe servicii parțiale diferite furnizate într-un ritm rapid – Suma proporțională cu ceea ce s-a furnizat până la momentul în care consumatorul a informat comerciantul cu privire la exercitarea dreptului de retragere, în raport cu acoperirea totală a contractului – Modul de calcul – Serviciul parțial care este furnizat în mod continuu, dar care la începutul duratei contractuale are o valoare mai mare sau mai mică – Directiva 2019/770 – Articolul 2 punctul 1 – Fișiere care sunt puse la dispoziție ca serviciu parțial în cadrul unui serviciu total furnizat cu precădere ca „serviciu digital” în sensul articolului 2 punctul 2 din Directiva 2019/770 – Noțiunea de preț total excesiv în sensul articolului 14 alineatul (3) a treia teză din Directiva 2011/83

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 primul paragraf litera (b) și al treilea paragraf TFUE

Întrebările preliminare

- 1) Având în vedere considerentul (50) al Directivei 2011/83, articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 trebuie interpretat în sensul că suma pe care consumatorul trebuie să o plătească, care este „proporțională cu ceea ce s-a furnizat până la momentul în care consumatorul a informat comerciantul cu privire la exercitarea dreptului de retragere, în raport cu acoperirea totală a contractului” se calculează exclusiv *pro rata temporis* în cazul unui contract în temeiul căruia nu trebuie să se furnizeze un serviciu unic, ci un serviciu global care este compus din mai multe servicii parțiale, în cazul în care consumatorul plătește *pro rata temporis* pentru serviciul global, însă serviciile parțiale sunt furnizate în momente diferite?
- 2) Articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că suma pe care consumatorul trebuie să o plătească, care este „proporțională cu ceea ce s-a furnizat până la momentul în care consumatorul a informat comerciantul cu privire la exercitarea dreptului de retragere, în raport cu acoperirea totală a contractului” se calculează exclusiv *pro rata temporis* și în cazul în care un serviciu (parțial) a fost furnizat în mod continuu, dar acesta are o valoare mai mare sau mai mică pentru consumator la începutul perioadei contractuale?
- 3) Articolul 2 punctul 11 din Directiva 2011/83 și articolul 2 punctul 1 din Directiva (UE) 2019/770 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 trebuie interpretate în sensul că pot reprezenta „conținut digital” în sensul articolului 2 punctul 11 din Directiva 2011/83 și al articolului 2 punctul 1 din Directiva (UE) 2019/770 de asemenea fișierele care sunt puse la dispoziție ca serviciu parțial în cadrul unui serviciu global furnizat cu precădere ca „serviciu digital” în sensul articolului 2 punctul 2 din Directiva 2019/770, cu consecința că comerciantul poate înceta dreptul de retragere cu privire la serviciul parțial în conformitate cu articolul 16 litera (m) din Directiva 2011/83, dar, în cazul în care comerciantul nu reușește acest lucru, consumatorul ar putea rezilia contractul în totalitate și nu ar trebui să plătească nicio compensație pentru acest serviciu parțial în temeiul articolului 14 alineatul (4) litera (b) punctul (ii)?
- 4) Având în vedere considerentul (50) al Directivei 2011/83, articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83 trebuie interpretat în sensul că prețul total convenit prin contract pentru un serviciu în sensul articolului 14 alineatul (3) a treia teză din Directiva 2011/83 este „excesiv” dacă este cu mult mai mare decât prețul total convenit cu un alt consumator pentru un serviciu cu un

conținut identic furnizat de același comerciant pe aceeași perioadă contractuală și, în plus, în aceleași condiții-cadru?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO 2011, L 304, p. 64), în special articolul 2, articolul 9 alineatul (1), articolul 14 alineatul (3) și alineatul (4) litera (b) punctul (ii) și articolul 16 litera (m)

Directiva (UE) 2019/770 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2019 privind anumite aspecte legate de contractele de furnizare de conținut digital și de servicii digitale (JO 2019, L 136, p. 1), în special articolul 2 punctele 1 și 2

Dispozițiile naționale invocate

Codul de procedură civilă (Zivilprozessordnung, denumit în continuare „ZPO”) în versiunea publicată la 5 decembrie 2005 (BGBl. I, p. 3202; 2006 I, p. 431; 2007 I, p. 1781), astfel cum a fost modificată ultima dată prin articolul 5 alineatul (26) din Legea din 21 iunie 2019 (BGBl. I, p. 846), în special articolul 287 și articolul 511 alineatul (1) din Codul civil (Bürgerliches Gesetzbuch, denumit în continuare „BGB”) în versiunea publicată la 2 ianuarie 2002 (BGBl. I, p. 42, 2909; 2003 I, p. 738), astfel cum a fost modificată ultima dată prin articolul 7 din Legea din 31 ianuarie 2019 (BGBl. I, p. 54), în special articolul 158 alineatul (1), articolul 312f alineatul (3), articolul 312g alineatul (1), articolul 355 alineatul (1), articolul 356 alineatul (5), articolul 357 alineatele (1), (8) și (9)

Legea de punere în aplicare a Codului civil (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, denumită în continuare „EGBGB”), în versiunea publicată la 21 septembrie 1994 (BGBl. I, p. 2494; 1997 I, p. 1061), astfel cum a fost modificată ultima dată prin articolul 2 din Legea din 18 decembrie 2018 (BGBl. I, p. 2648), în special articolul 246a paragraful 1 alineatul (2) prima teză punctele 1 și 3

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Părțile sunt în dezacord cu privire la existența și cuantumul unui drept al pârâtei la plata unei compensații în urma retragerii reclamantei dintr-un contract de intermediere de parteneri online.
- 2 Pârâta operează platforma online de intermediere de parteneri „Parship”, prezentă pe plan mondial sub numele de domeniu de internet „www.parship.de”. Aceasta oferă utilizatorilor săi două tipuri de aderare: forma gratuită, ca membru de bază,

cu posibilități de contact cu alți utilizatori extrem de limitate și forma contra cost, ca membru premium, pentru perioade de 6, 12 sau 24 luni. Aderarea ca membru premium permite utilizatorilor ca, pe durata aderării lor, să ia legătura prin intermediul platformei cu orice alt membru premium - în Germania există peste 186.000 de membri premium - și să își transmită în acest cadru mesaje și fotografii.

- 3 În plus, aderarea ca membru premium include o așa-numită garanție privind contactele, prin care utilizatorului i se garantează posibilitatea de a stabili un anumit număr de contacte cu alți utilizatori, de exemplu stabilirea a șapte contacte pe o durată de 12 luni. Este considerat contact orice răspuns de tipul „text liber” citit de utilizatorul în cauză la un mesaj trimis de acesta, precum și un mesaj primit de utilizator, în continuarea căruia acesta a schimbat și a citit cel puțin două mesaje „text liber” cu celălalt utilizator.
- 4 În medie, în prima săptămână contractuală sunt trimise și primite 31,3 mesaje, în a doua săptămână contractuală 8,9 mesaje, în a treia săptămână contractuală 6,1 mesaje, în a patra săptămână contractuală 5,1, iar începând din a cincea săptămână contractuală, în mod constant, mai puțin de cinci mesaje.
- 5 Pentru fiecare consumator care alege să devină membru, imediat după înregistrare, este elaborată în mod automat, pe baza unui test de personalitate de aproximativ 30 de minute privind calitățile, obiceiurile și interesele relevante ale unui partener, o selecție de propuneri de parteneri din același stat federal. În cazul unei „aderări ca membru premium” pe o perioadă de 12 luni, această selecție reprezintă deja aproape jumătate din totalul propunerilor de parteneri puse la dispoziție în cursul perioadei contractuale. Algoritmul testului de personalitate a fost creat și dezvoltat sub coordonarea unui psiholog. Membrii premium primesc rezultatul generat de calculator al testului sub forma unui „raport de personalitate” de 50 pagini, în timp ce membrii de bază pot achiziționa acest raport contra cost, ca serviciu parțial. La 4 noiembrie 2018, reclamanta a încheiat cu pârâta un contract cu privire la aderarea ca membru premium pe o perioadă de 12 luni, la prețul total de 523,95 euro. Acest preț era mai mult decât dublul celui pe care pârâta îl percepea altor utilizatori în același an contractual, pentru aceeași durată contractuală. Pârâta a informat reclamanta în conformitate cu cerințele prevăzute la articolul 246a paragraful 1 alineatul (2) prima teză punctele 1 și 3 din EGBGB cu privire la dreptul său de retragere, iar reclamanta a confirmat pârâtei că aceasta din urmă ar trebui să înceapă furnizarea serviciului înainte de expirarea termenului de retragere. În urma retragerii din contract a reclamantei la 8 noiembrie 2018, pârâta a facturat reclamantei o compensație („despăgubire”) în cuantum de 392,96 de euro, pe care a reținut-o din contul reclamantei.
- 6 Prin acțiunea formulată, reclamanta solicită rambursarea tuturor sumelor plătite.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 7 Reclamanta consideră că pârâta poate solicita cel mult o despăgubire în sensul articolului 357 alineatul (8) din BGB, calculată conform criteriului *pro rata temporis*.
- 8 Pârâta consideră că despăgubirea în sensul articolului 357 alineatul (8) din BGB nu ar trebui calculată numai conform criteriului *pro rata temporis*. Pe de o parte, serviciul promis de ea se compune din servicii parțiale distincte, pe care aceasta trebuie să le presteze în momente diferite: comunicare nelimitată, acces la vizualizarea de fotografii, filtru de interese exclusiv, analiza personalității în relația de parteneriat, garanția privind contactele, căutare pe plan regional, lista completă a persoanelor interesate, serviciu de scanare a fotografiilor de profil ale clienților, verificare profil și propunere de parteneri actualizată în mod permanent. Serviciul principal al contractului, în special raportul de personalitate, calculul/punerea la dispoziție a propunerilor de parteneri și utilizarea completă platformei pentru o perioadă de câteva zile este furnizat, în cea mai mare parte, la începutul contractului. În orice caz, raportul de personalitate și propunerile de parteneri formulate pe baza analizei personalității ar trebui, prin urmare, să fie luate în considerare ca un serviciu unic furnizat la începutul perioadei contractuale. Pe de altă parte, pentru calculul despăgubirii, ar trebui ca stadiul de aderare incipient să aibă o valoare disproporționat de mare, deoarece utilizatorul ar putea lua legătura încă de la începutul perioadei de aderare ca membru premium cu toți membrii din baza de date.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 9 Instanța de trimitere consideră că trebuie să se răspundă negativ la toate cele patru întrebări preliminare.

Prima întrebare

- 10 Comisia Europeană a clarificat în secțiunea 6.5.1 din Ghidul său privind Directiva 2011/83 publicat în iunie 2014 că, în cazul în care prestarea serviciilor implică pentru comerciant costuri unice pentru a le pune la dispoziția consumatorului, comerciantul poate include respectivele costuri în calculul despăgubirilor. Ghidul poate fi utilizat ca document auxiliar în vederea interpretării Directivei 2011/83 [și, astfel, indirect, în vederea interpretării articolului 357 alineatul (8), tezele 1, 2 și 5 din BGB]. Instanța de trimitere consideră că ori de câte ori serviciul global conține servicii parțiale distincte, care sunt furnizate - în conformitate cu contractul - cu un ritm diferit, pentru calcularea despăgubirii trebuie să se țină seama de durata furnizării fiecărui serviciu.

A doua întrebare

- 11 Pentru calcularea „sumei proporționale cu ceea ce s-a furnizat până la momentul în care consumatorul a informat comerciantul cu privire la exercitarea dreptului de retragere, în raport cu acoperirea totală a contractului”, potrivit instanței de trimitere, nu se poate avea în vedere, pe baza modului de redactare a articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83, (doar) serviciul prestat de comerciant, ci și valoarea serviciului realizată pentru consumator (aceasta este și opinia juridică a legiuitorului german exprimată la articolul 357 alineatul (8) din BGB, precum și a Hanseatisches Oberlandesgericht (Tribunalul Regional Superior Hanseatic) [hotărârea din 2 martie 2017 – 3 U 122/14], spre deosebire de opinia juridică a Oberste Gerichtshof (Curtea Supremă) din Austria [hotărârea din 23 octombrie 2018– 4Ob179/18d]). Astfel, având în vedere sensul și finalitatea Directivei 2011/83, instanța de trimitere consideră, cu titlu provizoriu, că suma care trebuie plătită de consumator după retragere ar trebui să reprezinte o despăgubire și, prin urmare, este important dacă și în ce măsură consumatorul a beneficiat deja de valoarea serviciului comercial care poate fi extrasă din obiectul contractului respectiv. Totodată, instanța de trimitere recunoaște că legiuitorul european nu a utilizat termenul „despăgubire” la articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83 și că din discrepanța dintre noțiunile din Directiva 2011/83 și din BGB ar putea rezulta, în unele cazuri, interpretări contradictorii. În acest sens, instanța de trimitere consideră cu titlu provizoriu că, având în vedere sensul și finalitatea directivei, articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83 ar trebui interpretat în sensul în care include noțiunea de „despăgubire”, așadar ar trebui citit ca și cum ar avea următorul text: „[...] o sumă proporțională cu ceea ce s-a furnizat și cu valoarea realizată pentru consumator”.
- 12 Având în vedere obligația de a lua în considerare serviciile parțiale furnizate cu un ritm diferit (a se vedea punctul 10 de mai sus) și caracterizarea ca „despăgubire” a compensației datorate de consumator (a se vedea punctul 11 de mai sus), articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83 și articolul 357 alineatul (8) din BGB care îl transpune nu ar putea să prescrie în acest caz o calculare a valorii despăgubirii doar pe baza criteriului *pro rata temporis*. În schimb, pentru calcularea acesteia, ar trebui, într-o primă etapă, să fie individualizate serviciile parțiale incluse în serviciul global. Într-o a doua etapă, ar trebui definit, în cadrul obiectului contractului, un preț parțial pentru fiecare dintre serviciile parțiale, ținând seama de valoarea acestuia pentru consumator (în medie), luând în considerare percepția valorii de către consumator (în medie) exprimată în comportamentul statistic al utilizatorului. În a treia etapă, ar trebui calculată despăgubirea parțială pentru fiecare dintre serviciile parțiale, pe de o parte, având în vedere serviciile parțiale care au fost deja furnizate și, pe de altă parte, având în vedere măsura în care valoarea acestora a fost deja realizată pentru consumator (în medie). În cea de a patra etapă, din însumarea valorilor astfel calculate ar rezulta apoi valoarea totală a despăgubirii.
- 13 În acest mod, ar rezulta în cazul de față o valoare totală de 50,77 euro.

14 În calcularea valorii totale a despăgubirii pe baza metodei prezentate mai sus, instanța a considerat că cu cât un serviciu parțial favorizează cunoașterea unui partener adecvat în scopul stabilirii unei relații cu atât va fi mai mare valoarea obiectivă a serviciului parțial pentru un consumator mediu. În consecință, accesata a estimat prețurile parțiale ale serviciilor parțiale în conformitate cu articolul 287 din ZPO după cum urmează (ca procent din prețul total):

– Raport de personalitate:	3 %
– Acces la baze de date:	70 %
– Propuneri de parteneri:	20 %
– Identificarea ca utilizator (nou) :	5 %
– Garanția privind contactele:	2 %

15 De asemenea, instanța a considerat că serviciile parțiale au fost furnizate până la data retragerii reclamantei în următoarele proporții:

– Raport de personalitate:	100/100
– Acces la baze de date:	4/365
– Propuneri de parteneri:	50/100
– Prezentarea ca utilizator (nou) :	4/365
– Garanția privind contactele:	4/365

16 Cu toate acestea, în ceea ce privește serviciile parțiale „acces la baza de date” și „propuneri de parteneri”, instanța a presupus că valoarea acestora nu s-a realizat în mod continuu, ci a fost deosebit de intensă în primele zile. În acest sens, Tribunalul a avut în vedere comportamentul unui utilizator mediu, iar pentru calcularea valorii acestor servicii parțiale, astfel cum s-a realizat aceasta pentru reclamantă, a utilizat statistici corespunzătoare.

17 Având în vedere complexitatea unui astfel de calcul, transparența pentru consumator urmărită de Directiva 2011/83, precum și formularea deschisă a articolului 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83, pare însă de asemenea posibil ca Curtea de Justiție să răspundă afirmativ la primele două întrebări și, astfel, să nu împărtășească interpretarea legiuitorului german cu privire la compensația datorată de consumator ca „despăgubire” în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83. Astfel, s-ar putea interzice împărțirea abstractă a serviciilor convenite prin contract în servicii parțiale cu prețuri parțiale proprii și s-ar putea impune interpretarea serviciului ca o unitate cu un preț unic, care este furnizat în mod linear pe întreaga durată a contractului, indiferent de datele diferite de furnizare a diferitelor servicii parțiale și de vitezele diferite de realizare a valorii acestora.

- 18 Prin urmare, „suma proporțională cu ceea ce s-a furnizat până la momentul în care consumatorul a informat comerciantul cu privire la exercitarea dreptului de retragere, în raport cu acoperirea totală a contractului” ar trebui calculată doar *pro rata temporis*, mai exact $4/365$ din preț total = 5,74 euro.

Întrebarea 3

- 19 Cu toate acestea, transmiterea raportului de personalitate la începutul perioadei contractuale ar putea fi totuși evaluată ca serviciu parțial delimitabil, constând în furnizarea de conținut digital care nu este livrat pe un suport material, astfel consecințele juridice fiind determinate în conformitate cu articolul 16 litera (m) și cu articolul 14 alineatul (4) litera (b) punctul (ii) din Directiva 2011/83 prin articolul 356 alineatul (5) și articolul 357 alineatul (9) BGB. Având în vedere refuzul (parțial) al dreptului de retragere în detrimentul consumatorului și având în vedere considerentul (30) al Poziției din 17 aprilie 2019 referitoare la proiectul unei directive de modificare, printre altele, a Directivei 2011/83 („În cazul în care există îndoieli cu privire la natura contractului, în sensul de contract de servicii sau contract pentru conținut digital care nu este livrat pe un suport material, ar trebui să se aplice normele privind dreptul de retragere aplicabile în cazul serviciilor”), instanța de trimitere consideră că această abordare ar fi destul de improbabilă, dar solicită o clarificare în această privință.

Întrebarea 4

- 20 În ceea ce privește prețurile foarte diferite practicate de pârâtă în raport cu diferiți utilizatori pentru perioade contractuale similare, instanța de trimitere consideră, pentru moment, că un preț total care este dublu față de cel practicat în raport cu alți utilizatori, deși comerciantul le promite celorlalți utilizatori același serviciu, cu alte cuvinte un serviciu cu valoare identică (valoarea obiectivă putând fi chiar mai mică decât prețurile totale) nu ar trebui să fie „excesiv” dacă nu a atins sau dacă a depășit doar în mod nesemnificativ nivelul prețului pieței. Astfel, articolul 14 alineatul (3) din Directiva 2011/83, având în vedere considerentul (50) al acesteia, stabilește prețul total în raport cu prețul pieței iar nu în raport cu alte prețuri totale ale aceluiași comerciant, nici în raport cu valoarea obiectivă a serviciului. În plus, considerentul (45) al Poziției Parlamentului European din 17 aprilie 2019 privind proiectul de directivă de modificare, printre altele, a Directivei 2011/83 subliniază admisibilitatea în principiu a așa-numitei „personalizări a prețului” (Personalized Pricing).